

ZGROMADZENIE OGÓLNE RAD SENIORÓW

KONFERENCJA Z OKAZJI
10-LECIA RAD SENIORÓW
W POLSCE

12 CZERWCA 2023 R.

**RADY SENIORÓW
W POLSCE**

**SUKCESY I WYZWANIA
W ŚWIETLE BADAŃ**

PLAN PREZENTACJI

01

BADANIA RAD
SENIORÓW

02

LICZBA RAD
SENIORÓW

03

RADY SENIORÓW
W LICZBACH

04

ETAPY
FUNKCJONOWANIA
RAD SENIORÓW

05

AKTYWNOŚĆ RAD
SENIORÓW

06

BARIERY. RYZYKA.
ZAGROŻENIA

07

TYPOLOGIA RAD
SENIORÓW

08

FUNKCJE RAD
SENIORÓW

09

SZANSE.
MOŻLIWOŚCI.
WYZWANIA

Badania RAD SENIORÓW

1. ETAP | KWERENDA

- Biuletyny Informacji Publicznej, Wojewódzkie Dzienniki Urzędowe,
- strony internetowe gmin, rad seniorów, media społecznościowe,
- budowa bazy danych.

2. ETAP | BADANIA ILOŚCIOWE

- 3 miesiące,
- metoda ankiety elektronicznej – CAWI,
- wysyłanie zaproszeń, przypomnień, monitorowanie zwrotów.

3. ETAP | BADANIA JAKOŚCIOWE

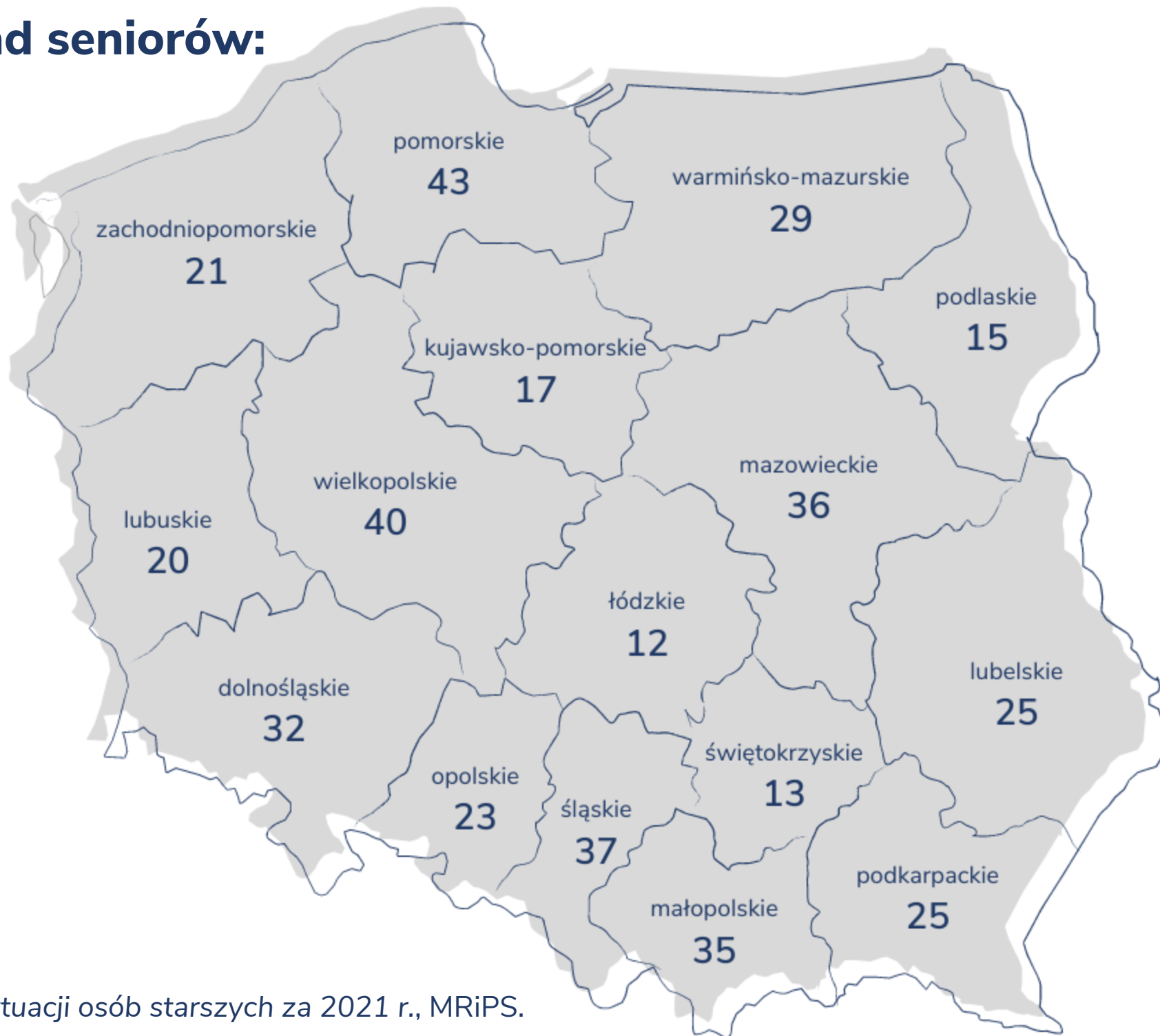
- 8 miesięcy,
- wywiady eksperckie, narracyjne, częściowo ustrukturyzowane,
- 15 rozmówców, 25 h nagrań.

4 ETAP | ANALIZA DANYCH

- 10 miesięcy,
- interpretacja wyników badań własnych,
- przygotowanie wniosków z badań.

Liczba rad seniorów: 423*

* Źródło:

Informacja o sytuacji osób starszych za 2021 r., MRiPS.

01

INICJOWANIE I PLANOWANIE (przed 2013 r.)

02

OSWAJANIE I ORGANIZOWANIE (2013–2015)

03

MOBILIZACJA I INTENSYFIKOWANIE (2016–2019)

04

WZRASTANIE I ROZWÓJ (2020–09.03.2023 r.)

05

WZMACNIANIE I STABILIZACJA (od 12.06.2023 r.)

Rady seniorów

- liczba ankiet/liczba rad w 2019 r.

229/372 gminne
rady seniorów

11/14 wojewódzkie
rady seniorów

11/18 dzielnicowe
rady seniorów

- długość kadencji

- 4 lata (104 rady)

- 5 lat (56 rad)

- liczba członków: 11-15 osób

w liczbach

- inicjator powstania rady

 administracja samorządowa: 61,1%

 osoby starsze: 17,9%

 NGO działające na rzecz osób starszych: 10%

 podmioty prowadzące UTW: 4,8%

- obsługa administracyjna rady

 samodzielnie rada seniorów: 13,5%

 sekretariat rady gminy: 17,5%

 wydział urzędu miasta/gminy lub innej samorządowej instytucji: 61%

Rady seniorów w liczbach

- częstotliwość posiedzeń
raz na kwartał: 38,4%
raz w miesiącu: 29,7%
co drugi miesiąc: 16,6%

• użytkowanie lokalu

- samodzielny: 5,7%
- współdzielony: 41%
- brak: 52%

• dysponowanie budżetem

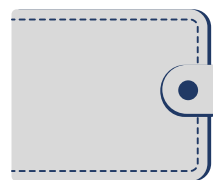
- nie dysponuje: 78%
- ma wyodrębniony: 18%
- dodatkowe źródło
dochodu: 3,5%

• oczekiwany roczny budżet rady seniorów

- * miasto na prawach powiatu: 19 700 zł
- * RS na szczeblu województwa: 16 300 zł
- * gmina miejsko-wiejska: 15 420 zł
- * gmina wiejska: 12 930 zł
- * gmina miejska: 12 200 zł
- * rada seniorów w dzielnicy w Warszawie: 8 250 zł

• wydatki rad seniorów

- * organizacyjne: 15%
- * reprezentacyjne: 47%
- * marketingowe: 28%
- * inne: 48%

AKTYWNOŚĆ RAD SENIORÓW

najlepsza współpraca z:

- gminą, przy której rada seniorów funkcjonuje: 61%
- domem/centrum kultury: 46%
- ośrodkiem pomocy społecznej i współpracującymi z nim instytucjami: 45%
- uniwersytet trzeciego wieku: 44%
- biblioteka: 36,7%

inicjatywy i sukcesy

aktywizujące osoby starsze, informacyjne, infrastrukturalne, integrujące, obywatelskie, organizacyjno-administracyjne, mające wpływ na polepszenie jakości życia osób starszych, związane ze współpracą, legislacyjne

główne obszary aktywności

- aktywizacja seniorów,
- edukacja osób starszych,
- integracja międzypokoleniowa,
- ochrona zdrowia, kultura

pomysły i planowane działania

- integracja osób starszych (w formie wycieczek, pikników, koncertów, spotkań o charakterze edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, rozrywkowym itp.)

PRZYKŁADY AKTYWNOŚCI

- Kwartalnik senioralny pn. „Otwarte drzwi” – bezpłatny informator dla seniorów
- „Wakacje seniorów w mieście” – cykl imprez dedykowany seniorom podczas lata
- „Piątki w Bibliotece” – piątkowe koncerty, spotkania z ciekawymi gośćmi, wieczory literackie adresowane do osób starszych
- przygotowanie apelu potępiającego mowę nienawiści i wszelkie przejawy agresji i niewłaściwych zachowań i wezwanie do reagowania na takie zachowania
- wdrożenie lokalnej edycji ogólnopolskiej karty seniora, wdrożenie koperty życia, powstanie Klubu Seniora
- dancingi dla seniorów
- „Biała Sobota” – konsultacje z lekarzami specjalistami oraz badania wzroku wykluczające zaćmę
- instalacja ławek wypoczynkowych wzdłuż traktów użytkowanych przez seniorów
- duża czcionka w gazecie na stronie poświęconej osobom starszym
- obniżenie wieku osób korzystających z bezpłatnych szczepień przeciwko grypie (od 60. roku życia zamiast od 65. r.ż.)
- zainicjowanie konkursu „Przychodnia przyjazna seniorom”
- sporządzenie mapy seniorów-rzemieślników na terenie dzielnicy oraz wnioskowanie do Zarządu Dzielnicy o uhonorowanie najstarszych i najdłużej działających odznakami
- zorganizowanie stoiska na bezpłatne (dla seniorów) badanie zwierząt przez weterynarza podczas corocznej imprezy „Pożegnanie lata”
- parking z publiczną toaletą

Bariery. Ryzyka. Zagrożenia

finansowe

brak własnego budżetu oznacza brak możliwości wymiany doświadczeń

organizacyjne

brak własnego lokalu lub użytkowanie go z innymi podmiotami

administracyjne

przygotowanie korespondencji, obieg dokumentów, komunikacja, dyżury radnych

personalne

planowanie, realizacja, delegowanie, weryfikacja i ewaluacja działań, czyli zarządzanie zasobami

informacyjne

ograniczone kanały informacyjne, problem z *social mediami*, problem z komunikacją

mentalne

niewielkie zainteresowanie seniorów i urzędników działalnością rad, brak poczucia sprawczości

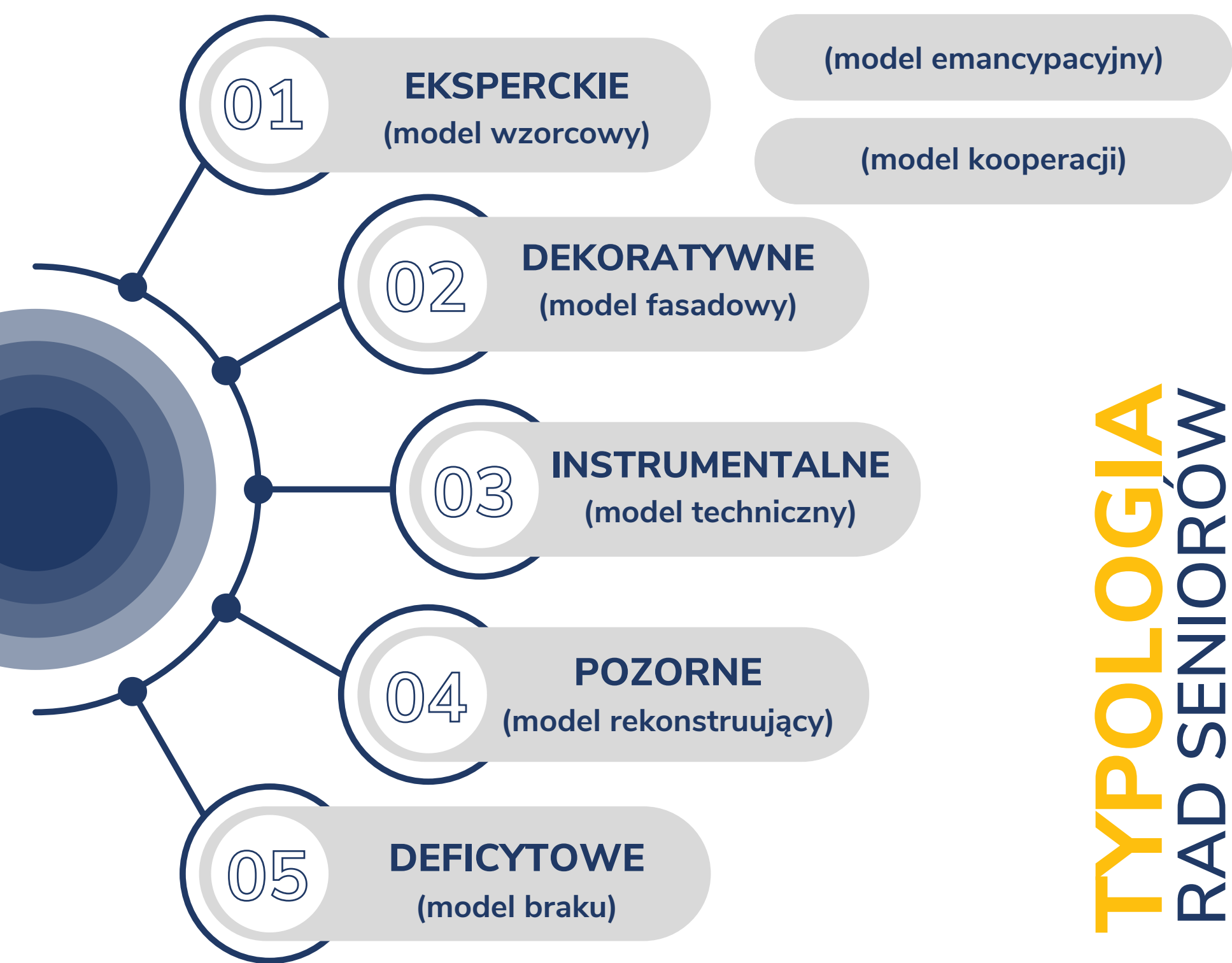
kompetencyjne

brak lub niewielkie kompetencje cyfrowe, (nie)precyzyjnie ustalone kompetencje rad

merytoryczne

nieznajomość prawa i zasad funkcjonowania urzędu, brak lokalnych diagnoz sytuacji seniorów

Po co gminom **RADY SENIORÓW**?

1. **Funkcja konsultacyjna**: prowadzenie konsultacji z radą seniorów przez władze gminy władz gminy.
2. **Funkcja doradcza**: rozróżnienie funkcji doradczej od konsultacyjnej może rodzić pewne problemy; doradztwo ma charakter wskazywania propozycji rozwiązań.
3. **Funkcja inicjatywna**: zgłaszanie pomysłów jakiegoś działania.
4. **Funkcja nacisku**: rada seniorów jako podmiot zaliczany do grupy interesu (pomiędzy obywatelem a władzą), lobbying.
5. **Funkcja budowania społeczeństwa obywatelskiego**: poczucie członkostwa we wspólnocie jest niezmiennie ważne z punktu widzenia tożsamości jednostki jako integralnej części zbiorowości. Poprzez bezpośrednie zaangażowanie każdego członka ogółu dochodzi do budowania społeczeństwa obywatelskiego.
6. **Funkcja integracyjna**: można funkcję tę traktować jako skutek (odmianę) wewnętrzną funkcji inicjatywnej, integrującej środowisko osób starszych wewnątrz i na zewnątrz rady seniorów.
7. **Funkcja adaptacyjna**: odpowiada na potrzeby przystosowania się do nowych, zmieniających się warunków życiowych.
8. **Funkcja kompensacji**: proces polegający na wypełnianiu straty pełnionych dotychczas innych ról społecznych, szczególnie ról zawodowych.
9. **Funkcja edukacyjna**: związana z funkcją adaptacyjną – polega na zdobywaniu wiedzy o procesach partycypacji, w tym wpływaniu na procesy zachodzące w gminie.
10. **Funkcja rewitalizacyjna**: będąca pochodną funkcji integracyjnej i aktywizującej, oznaczająca poprawę kondycji psychofizycznej osób zaangażowanych w gminną radę seniorów.

SZANSE. MOŻLIWOŚCI. WYZWANIA

RAD SENIORÓW

CZYLI NIC O RADACH BEZ RAD

weryfikacja charakteru działalności rady

- konsultacyjny, doradczy i inicjatywny
- wgląd w dotychczasową aktywność
- wzmocnienie przymiotnikowych funkcji
- dystans do alternatywnych aktywności
- identyfikacja problemów i realizacja planu naprawczego
- trwała współpraca w radzie

partnerstwo z lokalnym samorządem

- zmiana charakteru relacji (z zależności organizacyjnej na partnerstwo)
- wzmocnienie komunikacji
- aktywne poszukiwanie informacji, które mogą być w polu zainteresowania rad
- szkolenia z postępowania administracyjnego przy nowej kadencji

międzypokoleniowa orientacja

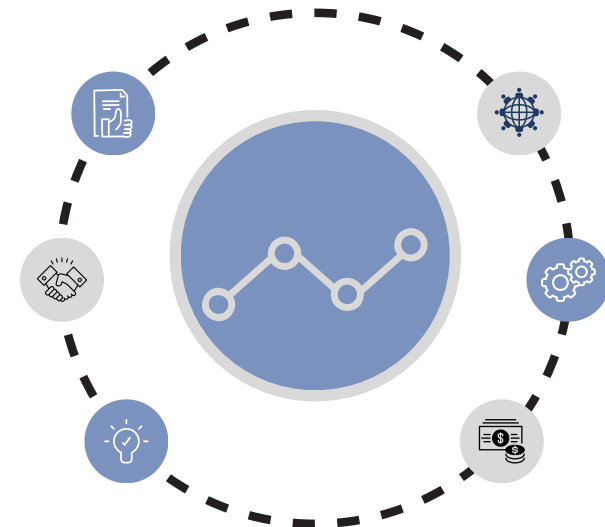
- koncentracja na rówieśnikach czy rozszerzenie perspektywy na inne generacje?
- kryterium wieku: kto może być radnym?
- jakie przedsięwzięcia mogą być odpowiednie dla osób w każdym wieku?
- działania z młodzieżowymi radami

sieciowanie: kongresy, konferencje, (re)wizyty

- lokalnie, regionalnie, ogólnopolsko
- poszerzenie informacji o różnych przedsięwzięciach (projektach, spotkaniach, forach, szkoleniach),
- wzmacnia głos wobec instytucji centralnych
- centralna baza danych, w tym kontaktowych, o radach seniorów

wybory powszechne, głównie samorządowe

- partycypacja w życiu publicznym
- wzmacnianie samodzielności, sprawczości i niezależności seniorów
- ze względów arytmetycznych politycy reprezentują interesy starszych (oraz liczniejszych) wyborców
- 3W: współdziałanie, współdecydowanie, współodpowiedzialność

Dziękuję za uwagę

Dane kontaktowe

Emilia Lewicka

elewicka@ans.pila.pl

ResearchGate.net/profile/Emilia-Lewicka

Independent.Academia.edu/EmiliaLewicka

ORCID.org/0000-0002-8197-3132

Fb/Emilia.Lewicka